

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р. МАГДАЛЕНА КОСТОВА-ПАНАЙОТОВА

(ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ БЛАГОЕВГРАД)

**ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ПАВЕЛ ФИЛИПОВ, ДОКТОРАНТ ПО
НАУЧНАТА СПЕЦИАЛНОСТ РУСКА ЛИТЕРАТУРА И ЛИТЕРАТУРА НА НА-
РОДИТЕ НА СССР**

**„ТЕМАТА ЗА ВОЙНАТА
В КРАТКИТЕ ФОРМИ НА Л. Н. ТОЛСТОЙ”**

Дисертацията на докторант Павел Филипов претърпя дълъг път на развитие и немалко поправки. И това е логично като се има предвид, че за гиганти като Лев Николаевич Толстой се пише трудно, защото те са цяла една литература в миниатюра и далече не са непознати, както за световната литературна публика, така и за българската публика. Но Павел Филипов пише по една недобре разработена през последните десетилетия проблематика, свързана с темата за войната в кратките жанрови форми на класика на руската литература Толстой.

Дисертационният труд се състои от 188 страници, които включват: съдържание, увод, три глави, заключение, приложение и библиография. Библиографията се състои от 178 заглавия.

Публикациите по темата на дисертацията са 7, две от които в чужбина. Докторантът има и две други публикации – акт, който говори за достатъчно апробиране на резултатите по заявената тема и за една добра научна активност на Павел Филипов. Докторантът се включи в три проекта по Наредба 9(3) в периода 2013 – 2016, г., участва в работата на национален проект с международно участие „Докторантски филологически център“ по оперативна програма РЧРС в периода 2013-2015 г. Подготви и публикува 7 статии по темата на дисертацията си, две от които в чужбина.

Павел Филипов работи от две години на хонорар, а от началото на учебната 2016/2017 г. на половин щат като асистент по руска литература и се справя много добре с преподавателската работа.

В уводната част на труда са представени основни мнения на изследователи на Толстой по отношение на темата за войната, както и военните творби на писателя в контекста на военната проза в световен мащаб. Тук основните идеи на твореца са съпоставени с произведения на творци като Ги дьо Мопасан, Вс. Гаршин и Й. Йовков. Така за-явените сравнения могат да бъдат разширявани в много посоки, могат да бъдат зададени различни оптики към подбраните автори (защо точно те, защо само те и пр.), но като цяло Павел Филипов обосновава избора на сравняваните писатели с опита да представи военните разкази на Толстой в контекста на негови съвременници, лично участвали във военните действия, за които пишат.

В уводната част са изведени целите, задачите и обекта на изследване. Дисертантът си поставя за цел да предаде рефлексите на войната върху отделните типове герои, изобразени от Толстой, да изведе основните черти на образа на войника преди, по време на и след битка, така както те съществуват в рецепцията на Толстой.

Структурата на дисертационния труд е триделна. В трите глави се разглеждат подредените в хронологичен ред произведения („Нападение”, „Как умират руските войници”, „Севастополски разкази”, „Сечене на гора”, „Из кавказки спомени”, „Поликушка”, „Казаци”, „Хаджи Мурат”, „За какво?“). Акцентите на изследване са в следния ред: първо – героят в контекста на войната, второ –о противоречието „дълг – страх“, както и актовете на насилие, неизбежни в една война, и трето – нещастията, които причинява войната върху самите основи на човешкото.

Като цяло силата на дисертационния труд „Темата за войната в кратките форми на Л. Н. Толстой“ е в културно-историческия прочит, в умението на автора педантично и дисциплинирано да осмисля разказите и повестите на руския класик в контекста на културната и литературно-критическа атмосфера, синхронна на повествованието в кратките форми на Толстой. Авторът цитира мненията на Анри Троя, Ромен Ролан, Чернишевски, Мрежковски и др. , познава класическия анализ на Карл фон Клаузевиц върху войната, което несъмнено му помага да разкрие основните параметри, по които може да се проследява в художествено отношение самата военна проблематика, без тя да бъде превърната в хроника, а да бъде разкрита откъм човешки преживените страдания, събития, битки. Да бъде видяна войната като зло, унищожавашо човешката екзистенция.

Дисертантът успява да създаде текст, който е структуриран и завършен. В него той представя своето виждане за художествената и културно-историческата стойност на разказите и повестите за войната, създадени от Л.Н. Толстой. Достойнствата на текста са най-вече в систематизирането на рефлексите на войната върху отделните типове герои,

обобщаването на основни зависимости по отношение на навиците и действията на войника.

Войната е изведена като основен проблем на изследването, „трагичен спектакъл сред разрухата, видяна е, според писателя, като стихия и неподправено зло, безпощадно в своята неумолимост“.

Трудът проследява вътрешната колизия дълг – страх, която измъчва войника, връзките, които поражда този конфликт и последвалите ситуации, в които попадат героите показват, че едното чувство (страхът) се появява неочаквано, а другото (дългът) е търсено. Проследяват се събитийните и нравствените рефлексии на войниците на фронта и отвъд него.

Приложението към текста на дисертацията на пръв поглед изглежда малко неясно, но като цяло то помага за по-доброто осмисляне на някои военни термини, конфликти и дава историческа информация, която за съвременния човек е необходима. Бих препоръчала, ако текстът бъде издаден в книга, мястото на някои елементи, като медали, карти и др. да бъде прецезирано и то да бъде снабдено с по-обстоен обяснителен апарат.

Също така при бъдеща публикация текстът на дисертацията има нужда от още един коректорски прочит, защото има пунктуационни грешки, несъгласуваности и др. бяха добавени библиографски единици, които липсват в електронния вариант на текста.

В заключение, смятам, че въпреки някои отделни бележки, неизчистености и др., дисертацията на Павел Филипов е цялостно и самостоятелно изследване, което може да бъде успешно защитено и в този смисъл изразявам убеждението си, че трудът отговаря на научните и законовите изисквания за дисертабилност, като предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Павел Филипов образователната и научна степен „доктор“.

Благоевград

10 март 2017

проф. д-р Магдалена Костова-Панайотова